

Горан Перчевић

МОМЕНТУМ
све има своје време

M
Vukotić
Media

октобар, 2022.

Горан Перчевић

МОМЕНТУМ
све има своје време

M
Vukotić
Media

октобар, 2022.

3: 1. Свему има вријеме, и сваком послу под небом има вријеме.

3: 10. Видио сам послове које је Бој дао синовима људским да се муче око њих.

3: 12. Дознах да нема ништа боље за њих него да се веселе и чине добро за животиа своја.

АНЂЕЛИ И НАДЕЖДИ

(Из књије Провједникове, Глава 3)

САДРЖАЈ

РЕЧ О КЊИЗИ.....	9
СВЕТЛОСТ РАЗГОВОРА	17
УМЕСТО ПРЕДГОВОРА.....	17
О УЛОЗИ МАЛИХ НАРОДА У ИСТОРИЈИ Са Шимоном Пересом у Тел Авиву	21
О СМИСЛУ НАГОМИЛАВАЊА БОГАТСТВА Састанак са Дејвидом Рокфелером у Њујорку	41
О ИДЕАЛУ СОЦИЈАЛДЕМОКРАТИЈЕ Оскар Лафонтен - политички унук Вилија Бранта	63
ПОЛИТИКА ЈЕ КРИВУДАВА РЕКА Пут у Кину.....	85
ПРЕГОВОРИ УЗ ПОСРЕДОВАЊЕ ВАТИКАНА - О МОМЕНТУМУ Група „3+3“ споразум изнад политике	107
О ТОМЕ КАКО ОСТАТИ СВОЈ АЛИ И УХВАТИТИ КОРАК С ВРЕМЕНОМ Путин, Кирил, Зјуганов, Михалков - васкрсење Русије	145
О ТОМЕ ДА ЛИ СМО СЕ МОРАЛИ СУКОБИТИ ДА БИСМО СЕ ПОНОВО УЈЕДИНИЛИ Балкански пријатељи.....	187
О ТОМЕ КАКО ЈЕ У ЖИВОТУ СВЕ МОГУЋЕ Барак Обама - смелост наде у Србији	215
КРУГМАН - О ТОМЕ ДА ЈЕ ВАЖНО КАКО СЕ СТВАРА, АЛИ И КАКО СЕ ДЕЛИ Деда Аврамова чаролија поверења	235
СРЦЕ РАЗУМНО О ВЕРИ Духовне стазе.....	255
ЗАХВАЛНИЦА	277
БЕЛЕШКА О ПИСЦУ	279
РЕГИСТАР ИМЕНА	281

РЕЧ О КЊИЗИ

Питали једном чувеног арапског путника и путописца Ибн Батуту зашто несмирено и неуморно путује светом, упознаје земље, народе и разговара са људима, а он им је одговорио: „Да стигнем до себе, али паметнијег и бољег“. Сми-сао и корисност ове садржајне, занимљиве и лепо написане књиге стваралачки проблематизованих сећања на сусрете и мисаона укрштања са неким важним неимарима наше епохе могли би се сажети у одговор тог средњовековног умника. После њеног читања постаје се паметнији и бољи, али је ауторова вероватно најдрагоценија порука и највећа заслуга у томе што на промишљеним примерима истовремено показује шта смо, можда, својевремено пропуштали да схватимо и како бисмо на основу тога искуственог сазнања у неким будућим одлучивањима могли целисходније поступати. Остајући своји.

Проф. др **Дарко ТАНАСКОВИЋ**

Пред читаоцем је оригинално, врло лепо саткано, сведочанство о бурним годинама крајем прошлог и почетком овог века и различитим истакнутим личностима те епохе. Његов писац је не само учесник и сабеседник, него и проницљив и даровит посматрач и хроничар људи и времена. Галерија портрета низа водећих личности политичког привредног, научног и црквеног живота Истока и Запада, открива фини смисао писца да са мером осветли основна својства сваког сабеседника, његова животна начела и политичка и филозофска уверења, карактерне особине – са низом занимљивих детаља који откривају менталитет и цивилизацијске вредности средине у којој живе и делују. Бележећи брижљиво беседе са личностима различитих поднебља и култура, писац је истовремено донео доста детаља и о себи и свом политичком и духовном идентитету.

Живописан и драгоцен прилог слици једног судбоносног историјског раскршћа.

Академик **Славенко ТЕРЗИЋ**

И Горан Перчевић је написао своју аутобиографију о другима. А ти други су неке од најистакнутијих личности нашег доба. Живимо у времену о којем тако мало знамо да су мемоари постали важнији и читанији него икад раније. Пишући о другима, Горан Перчевић је упознао себе, а ми смо упознали њега.

Академик **Матија БЕЋКОВИЋ**

Горан Перчевић, несумњиво изузетно важан сведок нашег, да ли тек минулог или и садашњег времена, латио се врло деликатног, колико и изазовног задатка да своја сећања на људе и дане у којима је био веома значајан политички делатник преточи у рукопис који ће без сумње постати историјска грађа првог реда.

Као млада нада историјски посрнуле левице, у служби одбране последње европске тврђаве социјализма коју је тада оличавала Милошевићева Србија, Горан Перчевић је одано војујући у бици која је била видно унапред изгубљена, не само сретао светски важне ликове, од Шимона Переса до Рокфелера, него је и из позиције „шпиц-играча“ тада трагично важне Србије са њима водио и разговоре какве нису водили ни они који су били формално изнад њега. Бележећи како је као проноснирани патриота и левичар у тим разговорима са светским моћницима поштено исказивао своја младалачка убеђења у складу са заносношћу свога левичарског „вјерују“, Горан Перчевић непрекидно показује и импресиван хроничарски дар да аналитично уочи и изнесе досад непознате, почесто и фрапантне чињенице и да списатељски умешно истакне фасцинантне детаље о људима и догађајима који би нам остали можда заувек скривени да није ове књиге.

Отуда њена важност није само у томе што представља, без сумње, веома важно историјско сведочанство о догађајима који су преломно изменили судбину наше државе и српског народа у целини већ је и у томе што нам омогућава да спознамо ликове и карактере важних странаца који су одлучивали о нама и нашој будућности. Ако се неко упита зашто се у овој књизи налазе само разговори са страним, а не и са домаћим великанима, одговор можда лежи у чињеници да су нам првенствено они кројили судбину, те је ред да у нисци ауторових записа они буду и први представљени. Утолико је и ова књига сећање на скројену судбину нације.

Академик **Драган СИМЕУНОВИЋ**

Дакле, добио сам обиман рукопис, са задатком да га прочитам и напишем своје утиске у неколико реченица. Почео сам читати у понедељак, и завршио у недељу. Читаве седмице нисам могао да га оставим, чудећи се и дивећи себи: није поезија, није роман, не може се рећи да је приповетка, а опет све је то заједно, ненаметљиво, узбудљиво, и тиче се некако моје примарне професије! Основни утисак сам, ипак, дозвоао из моје књижевне прошлости и дружења са Шекспировим делом: „У животу побеђује онај ко чврсто одлучи да победи!“

Име Горана Перчевића засветлело је на мом радном столу кроз разговоре које нам нуди као радознали аутор, путописац, глобтротер, који разговара и са мном, баш као са Рокфелером, Пересом или нашим Добрицом. Књига је написана (јер је белодано да ће бити књига!) делотворним језиком и духом искусног трагача за истином.

Љубивоје **РШУМОВИЋ**, песник

Ово је својеврсна књига, жанровски неодређена, садржајно разноврсна, подстицајна и инспиративна. Кроз десет наоко разноврсних прича о сусретима с афирмисаним ствараоцима из разних друштвених области, афирмишу се незастариве истине о људском друштву, његовим стремљењима да се самоспозна и лакше излази из тешкоћа с којима се стално суочава. Доминирају теме о духовности, историји, економији, сложености политике, деликатности положаја малих народа, праведности друштава и хроничној изложености балканских народа интересима великих сила. Због обима података из ближе наше и европске историје корисна је како за историчаре тако и за садашње политичке делатнике. Прецизан и истанчани језик казивања доприноси да се ови есеји – приче читају с активним интересом и посебним задовољством.

Владислав **ЈОВАНОВИЋ**, дипломата

Када у првом поглављу књиге Горана Перчевића израелски председник Шимон Перес описује свој сусрет са Србијом и Србима, он каже да у Србији није био никада, али је његов отац бежећи од нациста прошао кроз Србију и тамошњи људи су му помогли. „Зато је“, наставља Перес, „моје виђење Србије као кад видите лепу девојку слеђа, а утисак о њој имате на основу израза лица људи који јој иду у сусрет“.

За обичног, европског, читаоца, ово би данас била лепа, домишљата и помало жовијална метафора, мало неочекивана за човека на тако високом месту и у зрелим годинама. Но, помислио би европски читалац, изгледа да је господин Перес поред свих светских званичника срео и понеку Брижит Бардо, па ето и с њом зна да разговара као козер од формата.

За израелског читаоца коме је библијска историја национална историја а „Песма над песмама“ један од најважнијих текстова не само у читанци него и у свакодневном животу, ово је једна надасве библијска и врло препознатљива метафора. Она се, прво, заснива на једној конкретной библијској причи из 33. главе Друге књиге Мојсијеве, познате у хришћанском предању као Излазак, када Мојсије на Синају умољава Бога да му покаже своју славу, а овај му одговара да хоће, али му каже: „Нећеш моћи да видиш моје лице, јер мене не може човек видети и остати жив ... видећеш моја леђа, али се моје лице не може видети.“ (Излазак 33:17-23)

Друго, Пересова метафора заснива се на честој алегоричкој библијској традицији у којој се однос човека с Богом показује кроз метафору односа двоје заљубљених: управо је „Песма над песмама“, истовремено и најлепша песма љубави човека и жене коју је изнедрио људски род, али је и узвишена ода љубави између Бога и Израилља, његовог народа. Слично томе, у западноафричкој музици не може се разлучити да ли се пева о љубави према жени или према Богу, а тако је било и с текстовима британске групе *Uriah Heep*, као што нас је на то често подсећао покојни отац Лука (Анић), некадашњи старешина Цетињског манастира.

Стога, Перес је у љубави коју је његов отац доживео у Србији библијским чувством препознао Божији прст и описао га метафором која је била схватљива његовом младом саговорнику. А саговорник нимало случајно није ову причу ставио на почетак своје књиге. Писац, као један други некада, скита и прича, понесен сазнањем наученим од Переса да и највећи

људи, и најсавременији токови и изуми света којима се путописац врло упечатљиво диви, имају у својој основи духовну потку, као што Пересов социјализам није онај социјализам који је беспштедно описао велики руски математичар Игор Шафаревич у својој књизи *Социјализам као ѿјава светске историје*, него је то социјализам пророка Амоса и Исаије.

Иза тог дивљења и зачуђености над светом, које сведочи књига Горана Перчевића, крије се и један ходочасник који као Мојсије – по речима великог тумача Писма, рабина Соломона бен Исаака, познатог као Раши – успиње у свом ходочашћу ка врховима људског бића, али истовремено постаје рањив због сазнања које на тим врховима прима. Да мали народи могу имати велику улогу у светској историји, но да та улога може имати и огромну цену, вероватно је најдрагоценије, али и најтеже сазнање до кога је писац на свом животном ходочашћу, описаном у овој књизи, дошао.

Епископ пакрачко-славонски Јован (ЋУЛИБРК)

Књига г. Перчевића на префињен начин говори о нечему што се стално превиђа, а то је да свака ствар има своје време. Права реч у право време, добра акција у правом тренутку пут је ка остварењу, мудрост коју живот захтева, уметност живљења коју треба досећи. И као што Мудра књига каже: „Свему има време, и сваком послу под небом има време,“ „и реч у право време тако је добра.“

Исак АСИЕЛ, Врховни рабин Србије

Кина је, за многе у свету, још увек велика мистерија. Међутим, и поред тога, њена богата историја и изузетно успешан развој у свим областима, од 1978. године до данашњих дана, омогућили су јој да се сврста у сам врх најважнијих земаља света. Будућност савремене Кине је изузетно обећавајућа. Ово се односи на све области стваралаштва, а посебно економију, и то не само за ову земљу већ и за свет у целини.

Есеј о Кини у овом рукопису представља вредан напор аутора Горана Перчевића заснован на личном и непосредном искуству и значајан је допринос бољем разумевању Кине – јуче, данас и сутра.

Проф. др Слободан УНКОВИЋ

Ово лично сведочанство, с једне стране, упознаје нас с „унутрашњим животом“ наше спољне политике из веома важног периода историје Србије – деведесетих година, о којем, иначе, има веома мало непосредних и аутентичних записа. С друге стране, упознаје нас с личностима које је аутор сретао када је његова политичка каријера окончана и када је у њу имао свеобухватнији увид. Он је посматра из света идеја, признајући и сам да је „идеологија“ била његово поље деловања, али не као искључиви систем уверења и ставова који негира сваку другу или другачију идеологију. Ауторов поглед на свет обележен је отвореношћу, еклектицизмом и спремношћу на дијалог на свим пољима. Отуда се у тој нити налазе личности са „све четири стране света“, које су обележиле драматичне године хладног рата и неизвесно доба које је наступило након њега: Шимон Перес, Дејвид Рокфелер, Оскар Лафонтен, Барак Обама, Пол Кругман, патријарх Кирил, Владимир Путин, Генадиј Зјуганов и друге најважније личности савремене културе и духовности.

Ово је истовремено и књига о књигама, тачније, књига о поштовању књига. Личне реминисценције се преплићу са спекулативним, филозофско-теолошким и хуманистичким разматрањима, уз помоћ којих аутор настоји да истакне важност смисла људског деловања, људске историје и улоге појединаца у њој, што нас води ка покушају уобличавања свести о изградњи једног новог света која нам се са својом целовитом драматиком, одиграва пред нашим очима већ три деценије. Та намера, очигледно је, не завршава се овом занимљивом и упечатљивом књигом.

Драган БИСЕНИЋ, новинар и дипломата

Незаслужено смо привилеговани да говоримо о списатељском сочињенију знаменитог угледника. Казано у форми одважне сажетости, уз максималну редукцију пера, ово читање живота и прикљученија Горана Перчевића богати нас крунским духовно радосним сазнањима.

Познавајући аутора, не само, али углавном из медија, радосно и не баш неочекивано, сазнао сам о рељефности, суптилности, богатству духовног портрета волтеровских вектора: од политике, економије, културе, духовности, мудрости. Рељефности рођене у

слободномисаоној дијалектици, богатство, противречја, контрапунктови, вибрирајуће искре мишљења и чињеница јесу одлика овог штива и аутора Горана Перчевића. Овај рад аутора има врхунски есејистички карактер и ниво, не оптерећује ниско мисаоном фактографијом, има одличну драматуршку структуру, с очекиваним финалом заслужене занимљивости и репрезентативне интелектуалности. Једном је професор Ратко Марковић рекао да има оних који пишу поезију и оних који живе поезију. На почетку овог списа писац каже да његов иницијални покрет креације, његова инвентивност није класично настала у осами писца, већ је исказ његових животворних меандри и талената: потпредседника, главног уредника теоријског часописа, привредних талената, социјалне префињености, дара интелектуалне апстракције, свечане/парадне форме, празничности израза, ватромета идеја, догађаја и доживљаја...

Хармонија контрапунктова даје драматуршку дијалектику, интелектуалну хедонију читања и промишљења прочитаног, библиографско богатство и необично врхунску ексклузивност протагониста прича. Детаљ је сведочанство суштине код Горана: пријатност младалачког, скоро дечачког изгледа, јувелирног јувентуса, биофилне спољашности и озбиљне, интелектуалне, рефлексивне, генијалне, па и мудрачке супстанцијалности.

Крепосно интелектуално даривање писца Перчевића ствара разумну импресију, разумно одушевљење читаоца обогаћеног репрезентним и раритетним. Проживљени есеј. Угодно и врхунско. На лепу ползу. О мудрости као услови опстанка и о раду као основу радости.

Проф. др Слободан ПАНОВ

СВЕТЛОСТ РАЗГОВОРА

УМЕСТО ПРЕДГОВОРА

Постоје писци који у самоћи радне собе сопственом имажинацијом проналазе инспирацију. То није мој случај. Пред вама су проживљени есеји.

У књизи *Звездани часови човечанства* Штефан Цвајг описао је дванаест историјских догађаја. Ове минијатуре, по њему, представљају преломне догађаје у историји човечанства.

Животни врхови постоје код свакога. И човек има своје звездане тренутке. Они опредељују принципе, идеје и ставове. Највећи државници, научници и уметници своја најбоља дела не чине свакодневно. Постоје тренуци надахнућа, узвишени и незаборавни. А превазилажење пролазности свима је вечни изазов. Ако изузмемо Веру и стварање потомства, једино писање и духовно стваралаштво бришу пролазност. На тренутак зауставити време, сачувати га од заборав, поделити га с другим – велика је тајна књижевности и уметности уопште.

Нисам први који се запитао: Шта на крају остаје? Идеје, а не успомене! Успомене вуку у прошлост, а идеје бацају светлост у будућност. Смисао овог рукописа јесте запис порука и идеја које заслужују незаборав.

Сазнање о значају времена јесте нит која повезује есеје ове књиге. Научио сам да га поштујем. Сваки час је важан.

Постоје тренуци истине и тренуци инспирације, пропуштене прилике, али и оне судбоносне које се морају искористити. Време је најдрагоценија вредност коју поседујемо, но и једино добро које се не увећава. Изгубљено злато се може наћи, али изгубљено време никада, кажу кинески мудраци. Време је довољно дуго за оне који су спремни да га искористе, рекао је и велики Леонардо да Винчи. Стога би заједнички наслов ових проживљених и написаних есеја могао гласити *Моментум*, уз библијску поруку – **Све има своје време**.

Ликови у овој књизи су верски, државни и политички лидери, владари из сенке, најпознатији банкари и економисти света. Њихове поруке долазе из различитих сфера, перспектива и поимања смисла човечанства.

Учесници описаних догађаја су и личности које су својим идејама и ангажовањем у политици, економији, култури и уметности обликовали данашњу Србију. Добрица Ћосић, Слободан Милошевић, Михаило Марковић, Драгослав Аврамовић, Борка Вучић, патријарх Иринеј, нека су од тих имена.

Но, овај рукопис није о њима. Они су само јунаци прича које носе по(р)уке. Дејвид Рокфелер – о сврси нагомилавања богатства, Барак Обама – о томе како је у животу све могуће, Кинеска прича – о томе да је политика кривудава река, Владимир Путин, Никита Михалков и ГенADIЈ Зјуганов – о томе како остати свој, али и ухватити корак с временом, Пол Кругман – о економији за опште добро, Патријарси – о срцу праведном и вери, Оскар Лафонтен – о социјалдемократској држави као политичком идеалу, Шимон Перес – о улози малих народа, Група „3 плус 3“, преговори о Косову – о томе колико је у политици важно препознати и искористити историјске прилике,

Балкански пријатељи – о томе да ли су се балкански народи морали сукобити да би се поново ујединили.

Успех на универзитету, високи државни и политички положаји, бављење крупним предузетништвом, посебно некомерцијалним издаваштвом, омогућили су ми да сплетом случајних – можда и судбинских – околности регистар имена у овој књизи буде достојан пуне пажње и поштовања.

Расправа о улози великих појединаца у историји вечна је тема.

У књизи *О херојима* Томас Карлајл тврди да историју чине само људи који сијају на врховима друштва. Они су израз свог времена. Гласна реч коју изговарају милиони кроз њих. Маргарет Јурсенар – из чијег пера је Хадријан изговорио своје мемоаре – у праву је кад поручује да „... сви они који би више волели Хадријанов дневник уместо Хадријанових мемоара заборављају да човек од акције ретко води дневник, он се скоро увек у доба неактивности присећа, бележи и најчешће ишчуђава“.

Записи који следе нису засновани на дневничким белешкама, већ на властитим сећањима и већ објављеним приказима, предговорима или саопштењима и документима, када је реч о званичним сусретима. Верујем да је то и предност за дела ове врсте зато што ће се сећања, у овом случају, односити само на оно што је битно и карактеристично.

Нећу се задржавати на детаљима. У књизи неће бити места многобројним рутинским, формалним, протоколарним сусретима, чак и када су се дешавали с личностима највишег ранга, али нису носили никакву боју, идеју или битну поруку.

Пред вама нису мемоари, јер не говоре о аутору књиге. То наглашавам не само због тога што је за мемоаре рано већ и

због оправданих резерви према тој књижевној форми, која ретко одолева искушењу улепшавања улоге аутора у опису мемоарских тема.

Стварајући овај рукопис, схватио сам да он добија и димензију приче о идејама које су значајно утицале на обликовање мог погледа на свет. Пишући о поимању Вере, политичким идејама, филозофским принципима и економским доктринама, осећао сам се као да пливам у непрегледној и непресушној реци идеја, које су ми биле блиске и подстицајне.

Ипак, све ове поруке имају нешто заједничко: уливају се у реку коју покреће вера у човека и смисао борбе за боље друштво.

Ако сазвежђе представља групе звезда блиских једне другима и повезаних замишљеним линијама ради лакшег сналажења на небу, онда могу рећи да поруке и идеје ове књиге изражавају моје духовно сазвежђе.

Енглески писац Волтер Севиц Лендор написао је у XIX веку: „Шта је друго читање него разговор у тишини.“

Поштовани читаоче, подстакнут наведеном мудрошћу изражавам наду да ће рукопис који је пред Вама, макар и делом заслужити предложени наслов – **Светлост разговора**.

О УЛОЗИ МАЛИХ НАРОДА У ИСТОРИЈИ

СА ШИМОНОМ ПЕРЕСОМ У ТЕЛ АВИВУ

Почетком новембра 1998. године, у предвечерје велике кризе на Косову и Метохији, која ће ескалирати бомбардовањем Југославије, допутовао сам у званичну посету Израелу. У делегацији смо били само Горица Гајовић, у то време потпредседник Већа република Савезне скупштине и ја. У Јерусалиму смо имали бројне састанке с највишим израелским званичницима, од генералног секретара Лабуристичке партије Рана Коена, па до председника Кнесета Дана Тихона. Посета је била кратка, али веома садржајна. Стигли смо „фалконом“, малим авионом Савезне владе, а програм посете је перфектно организовао Мирко Стефановић, наш амбасадор у Израелу.

Након пријема код патријарха јерусалимског Диодора, кренули смо ка Тел Авиву, где нас је чекао сусрет са Шимоном Пересом, нобеловцем, државником, миротворцем. Независно од званичног програма, сусрет с њим је уприличио Ејби Неман, из-